

УДК 631.22:005.745

Смоляр В., канд. с.-г. наук, завідувач лабораторії (УкрНДІПВТ ім. Л. Погорілого)

Міжнародна конференція на актуальну тематику: розвиток родинних ферм, об'єднаних в кооперативи

Міжнародна конференція «Підвищення доходів сільського населення шляхом розвитку малих сімейних ферм, об'єднаних в кооперативи. Економічна ефективність сімейних ферм – запорука розвитку аграрного сектору України» відбулась нещодавно в Дніпропетровській області.

В роботі конференції взяли участь інвестори з Канади і Франції, представники фірм і організацій з Парагваю і Грузії, директор Департаменту тваринництва Міністерства аграрної політики та продовольства України А. Гетья (рис. 1), заступник начальника відділу аграрної політики, землекористування та продовольчої безпеки Міністерства економічного розвитку і торгівлі України М. Мороз, директори Департаментів агропромислового розвитку Дніпропетровської ОДА В. Удовицький, Київської ОДА О. Шевченко, заступни-

Рис. 1 – Директор Департаменту тваринництва А. Гетья

ки директорів Департаментів і керівники відділів Кіровоградської, Чернігівської, Івано-Франківської, Львівської, Волинської, Хмельницької, Черкаської ОДА, представники НУБІП України, УкрНДІПВТ ім. Л. Погорілого, Дніпропетровського ДАУ, Дніпропетровського ДАЕУ, НМЦ «Агроосвіта», ННЦ «Інститут аграрної економіки», Черкаської дослідної станції біоресурсів Інституту розведення і генетики тварин НААН України, президент МБФ «Добробут громад» В. Терес, президент Національної асоціації сільськогосподарських дорадчих служб України Р. Корінець, голова Дніпропетровського обласного об'єднання СОК «Господар» М. Максимов, голова Львівської аграрної дорадчої служби І. Паньків, власники особистих селянських господарств, представники СОК, преса.

У перший день роботи Міжнародної конференції було проведено показ малих молочних ферм родинного типу Куриленко (рис. 2) і Островського (рис. 3), кооперативної навчальної ферми СП «Молочарське» (рис. 4), а також СОК «Добробут Андріївки» (рис. 5).

Після введення в експлуатацію на фермах родинного типу Куриленко і Островського досягнуто значного росту молочної продуктивності корів – до 5400 кг молока за рік. У 2013 році молочна продуктивність корів малої ферми СП «Молочарське» становила 7500 кг молока.

Наступного дня робота Міжнародної конференції продовжилась на пленарному і секційному засіданнях.

З вітальним словом до учасників конференції звернулись директор Департаменту агропромислового розвитку Дніпропетровської ОДА В. Удовицький, директор Департаменту тваринництва Міністерства аграрної політики та продовольства України А. Гетья,

Рис. 2 – Родинна ферма Куриленко

Рис. 3 – Родинна ферма Островського

Рис. 4 – Кооперативна навчальна ферма СП «Молочарське»

президент «Socodevi» (Канада) Ж. Клотьер, директор Департаменту закупівель «Данон-Україна» О. Грімо, президент МБФ «Добробут громад» В. Терес.

Діяльність Міжнародної благодійної організації «Добробут громад» висвітлена в доповіді її президента В. Тереса. Організація працює в Україні з сільськими

громадами задля підвищення добробуту сільських родин, забезпечення соціального та економічного розвитку сільських територій та з турботою про довкілля.

МБО «Добробут громад» є українською організацією, що отримує співфінансування від Heifer International, США (неурядова неприбуткова організація США), інституційних донорів (EU, USAID, Уряди Канади та інших країн), а також місцевої влади й приватного бізнесу (корпорація «Данон»).

Організація надала допомогу понад 18500 сільським родинам, у тому числі 4800 – шляхом «передачі дару», підтримала 78 сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів, 53 з яких активно працюють. «Передача дару» – один з ключових принципів роботи МБО «Добробут громад», згідно з яким кожен одержувач допомоги згодом передає еквівалент отриманого іншій родині. Скажімо, передається перший приплід теличок або у разі спільного використання обладнання в рамках кооперації – накопичуються кошти для капітального ремонту або придбання нового обладнання з можливістю використання його більшою кількістю членів кооперативу. «Передача дару» створює естафету, яка охоплює ще більшу кількість людей, розширюючи коло тих, хто отримав допомогу.

Партнерство з урядом, корпораціями, дорадчими службами, громадськими та іншими організаціями дозволяє досягти значних результатів шляхом розвитку сільськогосподарської кооперативної мережі, а саме:

- нарощувати місцевий потенціал;
- забезпечувати накопичення та передачу знань та інформації;
- впроваджувати передові методи ефективного господарювання дрібних виробників, що кооперуються;
- застосовувати весь ресурс ланцюгів ринкової доданої вартості на користь дрібних виробників, захищати їх інтереси.

Сфера компетенції:

- розвиток законодавчої бази, національних, місцевих програм сільського розвитку та обслуговуючих кооперативів, захист інтересів дрібних виробників, сільських родин;
- збільшення прибутковості господарювання дрібних виробників, об'єднаних в сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи;
- безпечність харчових продуктів та харчування;
- довкілля й зміна клімату;
- розбудова громадського (соціального) капіталу.

Підходи організації спрямовані на розвиток ринку й економічну стабільність, покращення ланцюгів доданої вартості на користь дрібного виробника шляхом сільськогосподарської обслуговуючої кооперації та сталого розвитку села із залученням зацікавлених партнерів.

Рис. 5 – Молокоприймальний пункт СОК «Добробут Андріївки»

«Добробут громад» допомагає членам кооперативу, а саме:

- надає тварин, які потім поширюються серед родинних ферм, відповідно до рішення зборів членів кооперативу;

- надає обладнання сільськогосподарським обслуговуючим кооперативам для загального використання;

- проводить навчання (тренінги) та консультації з кооперації, юридичних питань, бізнес-планування, маркетингу, бухгалтерії, фінансової звітності тощо;

- сприяє розвитку та посиленню ланцюгів доданої вартості;

- впроваджує нові підходи до ефективного ведення сільського господарства з турботою про довкілля: використання вермикультури, вирощування органічних та інших харчових продуктів, які дозволяють отримати додаткові прибутки дрібним виробникам, розвиток сільського зеленого туризму тощо.

Президент «Socodevi» Ж. Клотьер у своєму виступі зупинився на розвитку кооперативного руху в Канаді. На сьогодні в Канаді функціонує 3300 кооперативів, які забезпечують 92000 робочих місць, за фінансового обороту у 25 млрд \$. В Канаді працює 40 тис. тваринницьких ферм. Стратегія кооперативного руху – органічне зростання виробництва продукції, покращення життя сільського населення. Із 100000 членів кооперативів 20000 – займаються сільським господарством, 80000 – іншими послугами (забезпечення нафтою, господарськими товарами тощо). Сільськогосподарські кооперативи у кількості 100 мають дослідний центр з рослинництва, 13 комбікормових заводів, інкубатор (55 млн курчат в рік), забійний цех для свиней, зерносховища в порту тощо.

Реалізацію проекту «Розвиток молочного бізнесу в Україні» на період 2014-2021 рр. планується здійснювати у чотирьох регіонах: Дніпропетровській, Херсонській області на Сході, у Львівській, ІваноФранківській області на Заході України.

Менеджер з розвитку постачальників молока «Данон-Україна» І. Ілленко розповіла про відповідальність агробізнесу, співпрацю у напрямку підвищення прибутковості господарювання, становлення малих сімейних ферм та кооперації. За даними доповідача, прибутковою є ферма кількістю від 5 корів. Важливим напрямком в розвитку кооперативного руху є укрупнення ОСГ, підвищення якості молока, використання індивідуальних доїльних установок, робота з сільськими громадами.

Директор Департаменту тваринництва Міністерства аграрної політики та продовольства України А. Гетья у своєму виступі відзначив зростання на 4,7% виробництва продукції тваринництва за п'ять місяців 2014 року. Разом з тим, поголів'я великої рогатої худоби продовжує скорочуватись. Міністерство підтримує напрямок розвитку малого аграрного бізнесу в тваринництві, створено робочу групу з опрацювання питань щодо функціонування родинних фермерських господарств.

Генеральний менеджер Федерації сільськогосподарських кооперативів «Fesorrod» (Парагвай) Б. Крістальдо розповів про розвиток кооперативів у Парагваї. В країні функціонує 650 кооперативів, з них 200 – сіль-

ськогосподарських, які виробляють 8 % валового продукту держави. Кооперативний рух в Парагваї започаткувала канадська фірма «Socodevi» десять років тому. Кооперативи об'єднують мультинаціональні підприємства – банки, фірми із закупівлі та реалізації продукції, страхові компанії, технологічний науково-дослідний центр. Рентабельність діяльності кооперативів – 53 %. В технологічному науково-дослідному центрі працюють 24 співробітники, обробляється 170 га землі. Лише в минулому році кооперативам, які займаються землеробством, було відшкодовано 60 млн \$, втрачених через посуху і зливи.

Заступник Міністра сільського господарства Автономної Республіки Аджарія А. Месхидзе виступив з доповіддю «Досвід Аджарії з розвитку дрібних сільськогосподарських товаровиробників». У 2013 році в Аджарії було створено Агенство сільськогосподарської кооперації. Основні принципи кооперації – демократичність і добровільність участі. На сьогодні в республіці функціонує 86 кооперативів. До 2017 року кооперативи звільнені від податків.

Президент Національної асоціації сільськогосподарських дорадчих служб України Р. Корінець виступив з повідомленням «Правові аспекти врегулювання діяльності малих сімейних ферм».

Голова Львівської аграрної дорадчої служби І. Паньків розповів про те, що на Львівщині створено 11 родинних ферм з поголів'ям від 8 до 46 корів.

Голова Дніпропетровського обласного об'єднання СОК «Господар» М. Максимов наголосив на тому, що потрібно створювати родинні фермерські господарства, об'єднані в СОК, щонайменше по три в кожній області, звертатись за підтримкою на рівні областей до Міністерства аграрної політики та продовольства України.

Резолюція Міжнародної конференції:

1. Досвід щодо створення родинних фермерських господарств, об'єднаних в СОК в Дніпропетровській і Львівській областях, рекомендувати до поширення.

2. На часі правове врегулювання сімейних (родинних) фермерських господарств.

3. Забезпечити доступність малого аграрного бізнесу до Програм ЄС.

4. Врахування сімейних (родинних) фермерських господарств, об'єднаних в СОК у Програмах розвитку села.

5. Консультаційне супроводження сімейних (родинних) фермерських господарств, об'єднаних в СОК.

6. Наукове супроводження сімейних (родинних) фермерських господарств, об'єднаних в СОК.

7. Врегулювання кредитування під час створення сімейних (родинних) фермерських господарств, об'єднаних в СОК.

8. Підготовка практичного посібника для виробників сільськогосподарської продукції, власників ОСГ.

Стаття надійшла до редакції 24 червня 2014 р.